

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1389494/4

בבית הדין הרבני האזורי באר שבע

לפני כבוד הדיינים:

הרב אהרן דרשביץ – אב"ד, הרב עובדיה חפץ יעקב, הרב אברהם צבי גאופטמן

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ענבר לב)
נגד
הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ליאל לוי)

הנדון: סמכות בית הדין אף בקביעת מזונות קטינים קבועים, לא רק זמניים

פסק דין

בפני ביה"ד תביעת האשה למזונות קטינים, והתנגדות הבעל לסמכות העניינית של ביה"ד.

רקע עובדתי וסיקור הליכים משפטיים

טרם נכריע בדבר, נאריך קצת בסיקור עובדתי של ההליכים המשפטיים בענין מזונות הילדים אשר התקיימו בפנינו ובכתבי בית הדין השונים בנושא, לצורך בירור טענות הצדדים.

הצדדים התחתנו כדמו"י בשנת תשע"ד (2011), ולהם שלוש בנות קטינות.

ביום 21.9.2022 הגיש הבעל תביעת גירושין, וכרך בה את חלוקת רכוש. עוד לפני זה, ביום 16.9.2022, הגיש תביעה להחזקת ילדים בביהמ"ש, בה בקש משמורת משותפת (כביהמ"ש נקבע מועד דיון ליום 8.2.2023). נקבע בביה"ד מועד דיון בתביעת הגירושין ליום 7.11.2022, אשר נדחה עקב לו"ז ב"כ האשה ליום 29.11.2022.

מנגד, ביום 23.10.2022 הגישה האשה בביה"ד תביעה לשלו"ב וכן תביעה למזונות ומדור הקטינות. בכך בבד עם התביעה למזונות, הגישה בנוסף בקשה לפסיקת מזונות זמניים, אשר היא למעשה העתק כמעט מלה במלה של תביעת המזונות עצמה.

ביה"ד העביר בקשה זו לפסיקת מזונות זמניים לתגובת הצד השני. הוגשה תגובה מאת ב"כ הבעל ביום 7.11.2022¹, אשר נושא את הכותרת: "תגובת המשיב לבקשת המבקשת לפסיקת מזונות זמניים". בתגובה זו משיב באריכות ובפירוט לתביעת האשה, ולענין פירוט הוצאות הקטינות של האשה, הגיב (סעיף מו):

"המשיב נתן התייחסותו לעיל. משעה שהמבקשת ניפחה את הוצאות הקטינות בחודש, יש להפחית להוצאות ריאליות ולפסוק דמי מזונות עבור הקטינה [א'] בלבד וזאת לאחר חיוב המבקשת בסכומי הכסף הלא מבוטלים אותם שילם המשיב מכיסו כאשר המבקשת התנערה מתשלומים חודשיים משותפים."

בסיכום כתב (וכן כתב לעיל בסעיפים 31-32, שם נקב סכום 1,200 ש"ח עבור הבת [א']):

¹ התגובה הוגשה במייל לראשונה ביום 2.11.2022, אך עקב תקלה טכנית היה צורך להגיש שוב במועד הנ"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

36. "ביה"ד הנכבד יתבקש לפסוק כי, דמי המזונות ישולמו עבור הקטינה [א'] בלבד, שכן היא מקטני קטינים, המשקפים את צרכיה ההכרחיים של קטינה בת גילה בלבד, שכן ההוצאות אותן דרשה המבקשת מנופחות יתר על המידה. כמו כן, יש לעשות הפרדה מוחלטת בין מזונות הקטינה ובין הוצאותיהן החריגות (רפואה וחינוך), אותם ישאו הצדדים בחלקים שווים וזאת לאחר קיזוז הטבות המגיעות למבקשת מהמוסד לביטוח לאומי ו/או מכל גורם אחר.

37. ביה"ד מתבקש לפסוק את הוצאות הקטינה [א'] על הרף המינימלי שבהם וזאת בהתאם לנסיבות כי תביעתו של המשיב למשמורת משותפת תלויה ועומדת. לחלופין, ככל וביה"ד יפסוק מזונות זמניים עד אשר תתברר תביעתו של המשיב למשמורת משותפת, אזי, ביה"ד הנכבד מתבקש לקבוע סכום מזונות זמניים לשלושת הקטינות בסך כולל של 3,000 ₪ כולל מדור וזאת החל מחודש נובמבר 2022.

בכל התגובה הארוכה, לא הועלה נושא הסמכות.

ביום 16.11.2022 הגישה ב"כ האשה בקשה (בתיק 1/1) אשר כותרתה: "תגובת המבקשת לתגובת המשיב לבקשה למזונות זמניים". ביום 23.11.2022 הגישה ב"כ הבעל בקשה (שם) אשר כותרתה: "תגובת המשיב לתגובת המבקשת". התגובה פותחת באמרה (סעיף 1): "נוכח ריבוי הפרטים בתגובת המבקשת, שחלקם אף אינם רלוונטיים לסעד המבוקש, תוף הטעיית ביה"ד הנכבד, נדרשת התייחסות עניינית מטעם המשיב...". התגובה מסתיימת (סעיף 44) בבקשה: "לאור האמור לעיל, ביה"ד הנכבד יתבקש לפסוק דמי מזונות בהתאם לתגובתו של המשיב לבקשת המבקשת".

שוב, לא הועלה כלל נושא הסמכות.

ביום 27.11.2022 הגישה ב"כ האשה כתב הגנה לתביעת האשה לשלו"ב (תיק 3/3). בתגובה זו אין כל התייחסות לעניין המזונות.

התקיים דיון ביום ה' בכסלו תשפ"ג (29.11.2022) שהתמקד בענין תביעת האיש לגירושין, ובתביעת האשה מנגד לשלו"ב. בסוף הדיון עלה ענין המזונות. ב"כ האשה תבעה סה"כ 9,000 ₪, אשר ב"כ הבעל שללה, וסיימה: "ואני מוכנה למזונות זמנים על סך 3,000 ₪ בלבד לא כולל מדור".

בעקבות הדיון, ניתנה החלטה ביום ז' בכסלו תשפ"ג (01/12/2022), בה נכתב (סעיף ב):

"ב) מזונות ילדים זמניים

על הצדדים להגיש סיכומים בעניין מזונות זמניים. האם תגיש תוך 7 ימים, והאב יגיש תוך 7 ימים נוספים."

ביום 8.12.2022 הגישה האשה את סיכומיה, בכותרת: "סיכומים לעניין המזונות".

ביום 13.12.2022 הגישה ב"כ הבעל בקשה לתיקון פרוטוקול, אשר בה כתבה:

"בשורה 70 טרם החל הדיון על דמי המזונות הזמניים, הח"מ הבהירה נחרצות כי "אני מתנגדת לניהול תביעת המזונות הקבועים בביה"ד" [...]

שוב, מסיבות שאינן ברורות דברי הח"מ, כמו גם דברי ביה"ד הנכבד לא נרשמו וזאת למרות שהח"מ התעקשה שיירשם לפרוטוקול ש"הבעל מודיע

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חד משמעית שמתנגד לניהול תביעת דמי המזונות הקבועים בביה"ד"ד ואף העירה לקלדן שדבריה של הח"מ לא נכתבים.

לחיזוק טענותיה בענין תיקון הפרוטוקול אף צרפה תרשומות שכתבה במהלך הדיון.

בסעיף 12 כתבה:

"כמו כן, במעמד הדיון ובהזדמנות הראשונה, הח"מ טענה להיעדר סמכות ביה"ד לדון בתביעת המזונות הקבועים של הקטינות והבעל התנגד בכל תוקף לדון בתביעת המזונות הקבועים בביה"ד וביקש שתביעת המזונות תידון בביה"מ"ש לענייני משפחה באילת."

בסעיפים 13-16 הוסיפה לטעון שלא ניתן לכרוך מזונות קטינים לתביעת גירושין, ולכן סיימה

(סעיף 17):

"בנסיבות העניין מתבקש ביה"ד הנכבד להורות על תיקון הפרוטוקול כמפורט לעיל וליתן הוראות בעניין היעדר סמכותו לדון בתביעת מזונות הקטינות."

ביום 18.11.2022 הגישה ב"כ האב סיכומיה, בכותרת: "סיכומים בעניין מזונות זמניים",

וכתבה (סעיף 50):

"עבור הקטינה [א'] (בת ה-3) בלבד, יתבקש ביה"ד הנכבד לקבוע סכום מזונות המשקפים את צרכיה ההכרחיים של קטינה בת גילה, אשר מסתכם בסך של 1,200 ₪, ועוד 900 ₪ עבור כל קטינה. וסה"כ, ביה"ד מתבקש לפסוק דמי מזונות בסך של 3,000 ₪ כולל מדור וזאת החל מחודש דצמבר 2022 בהתחשב בעובדה כי גם למשיב קיימות הוצאות שוטפות רבות בגין מחייה, מזון, ביגוד, הנעלה, ובעתיד אף חדרים לילדות, צעצועים וכד'."

בתגובת ב"כ האשה מיום 22.12.2022 בענין תיקון הפרוטוקול, כתבה:

2. "זה המקום לציין כי ב"כ הבעל מעולם לא העלתה כל טענה לאי סמכותו של ביה"ד לדון בתביעת מזונות הקטינים, במסגרת כתבי הטענות אותן הגישה עבור הבעל, קרי במסגרת תגובתה לבקשה למזונות זמניים ובמסגרת כתב ההגנה שהגישה לתביעת מזונות הקטינים ואף לא במסגרת סיכומיה, קל וחמור שזו לא טענה להיעדר סמכותו של ביה"ד הנכבד לדון בסוגית מזונות הקטינים במסגרת הדיון שנערך ביום 29.11.22.

3. ברי כי לו היה הבעל מתנגד לסמכותו של ביה"ד לדון בסוגית מזונות הקטינות, ראוי היה כי טענה זו תפתח בריש גלי ובמסגרת כתבי בי הדין הראשונים שהוגשו מטעם הבעל! אך הדבר לא נעשה!! והרי די היה להגיש בקשה ברורה וקצרה, מיד בהזדמנות הראשונה בראשית ההליך, עם כותרת ברורה וחד משמעית לפיה הבעל מתנגד ליתן סמכות לבית הדין לדון בענייני מזונות הקטינים, ברם כאמור ב"כ הבעל לא עשתה כן וכעת היא מנסה בדלת האחורית לעלות טענה זו על ידי בקשה לתיקון פרוטוקול, ובכך ניסיונה זה לא יצלח!"

משם האריכה בחלק "האספקלריה המשפטית" לדון בצורך להעלות את ההתנגדות לסמכות

בהזדמנות ראשונה. כמו כן, בסוף הדברים (סעיף 16) כותבת שהיא זוכרת את טיב הדיון, אך לא

מילה במילה,

"ברם יחד עם זאת איננה זוכרת כלל ועיקר כי נאמרו המשפטים הארוכים אשר לדידה של ב"כ הבעל לא מופיעים בפרוטוקול ובטח שזוכרת הח"מ היטב כי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענה בדבר היעדר סמכות לא הועלתה ע"י ב"כ הבעל ולא ע"י הבעל, לא במישורין ולא בעקיפין.

בתגובת ב"כ הבעל מיום 29.12.2022 עמדה על כך (סעיף 1):

"...כי הבהירה בהזדמנות הראשונה שניתנה לה במהלך הדיון מיום 29.11.22 ובאופן חד משמעי כי מתנגדת היא בכל תוקף שמזונות הקטינות הקבועים יידונו בביה"ד הנכבד וזאת בשל היעדר סמכות."

לטענתה בתגובה, אמנם דנו לגופו של ענין במזונות זמניים, וכפי החלטת ביה"ד מיום 23.10.2022, ובהחלטות נוספות, וזה אכן בסמכות ביה"ד, וכפי שכתב ביה"ד באשקלון (תיק 143029/6). אך אין בדיון במזונות זמניים כסעד זמני כדי לקבוע סמכות, כפי שנקבע בסעיף 3(ח) לחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה, תשע"ה-2014: "אין בדיון בסעד דחוף או זמני או במתן סעד כאמור כדי לקבוע בשאלת הסמכות לדון בתובענה."

לדבריה, ב"כ האשה אף שיקרה בפני ביה"ד כשאמרה שתיק המזונות נפתחה בביה"ד לפני תיק המשמורת.

עוד העלתה ב"כ הבעל טענות נגד כנות הכריכה, ולטענתה תביעת המזונות בביה"ד "הוגשה אך ורק בניסיון להתחמק מביורור מלא וראוי בפני ביהמ"ש לענייני משפחה". בין הדברים, ציינה שהאשה לא מילאה טופס להוצאת פרטים, כנדרש בתקנות הדיון בביה"ד הרבני. כמו"כ, ציינה לפסק ביה"ד תל-אביב (תיק 1130269/2) ש"יצירת אנומליה שבה תדון ערכאה אחת במזונות הילדים עוד לפני קבלת חוות דעת מקצועיות בנוגע למסוגלות ההורית ולפני קביעת הסדרי שהות זמניים או קבועים, תיצור בהכרח פסיקה שאינה תואמת את האמת המשפטית". [אולם, יש להדגיש ששם נכרוז הן המשמורת והן המזונות בתביעת הגירושין, ולאחר מכן הוגשה תביעת מזונות בביהמ"ש, וקבע ביה"ד שהסמכות השיפוטית במזונות הילדים היא לביה"ד].

ביום 1.1.2023 הגישה האשה בקשה לפסיקת מזונות זמניים לאחר שהוגשו סיכומים בנושא.

ביום 8.1.2023 הגישה ב"כ הבעל לביה"ד בקשה לתת החלטה בענין הסמכות למזונות קבועים.

ביום ט"ז בטבת תשפ"ג (09/01/2023) נתן ביה"ד החלטה בקביעת מזונות זמניים, בה נכתב:

"לאור האמור, ומתוך הנחה שהבעל ממשיך לשלם את מלוא הוצאות המשכנתא וההלוואות, ביה"ד מחייב את הבעל במזונות 3 הקטינות, סך של 3,000 ₪ לחודש וכן מחצית הוצאות חינוך ורפואה, למשך 6 חודשים."

בהחלטה נוספת מאותו יום הובהר שהיינו מיום 1.11.2022.

בהחלטה מיום י"ט בטבת תשפ"ג (12/01/2023) קבע ביה"ד:

ב. "לעניין הבקשה לתיקון הפרוטוקול: עקב התנגדות האישה לתקן ו/או להוסיף לפרוטוקול, והזמן הרב יחסית שעבר מיום הדיון ועד הגשת בקשתה הראשונה של ב"כ הבעל לתיקון הפרוטוקול ועד היום, לא ניתן להיענות לבקשת הבעל לתיקון הפרוטוקול באופן חד צדדי. מן הראוי לציין, כי זכות הבעל להעלות את כל טענותיו, שלדבריו, נטענו בדיון האחרון והושמטו מהפרוטוקול, בדיון הקרוב שייקבע לצדדים. כמו כן, אף אם לדברי הבעל, הושמטו דברים שנאמרו לעניין הסמכות במזונות הקטינים, אין בכך בכדי למנוע מהבעל להעלות את טענותיו במסגרת הסיכומים שהוגשו או שיבקש להגיש בהתאם להחלטה זאת."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. לעניין מזונות קטינים: ביה"ד נתן החלטה במזונות זמניים אך שאלת הסמכות לעניין מזונות קבועים של הקטינים בעינה עומדת, ולאחר הגשת סיכומים, תינתן החלטה בעניין זה.

ביום כ"א באדר תשפ"ג (14/03/2023) התקיים דיון נוסף בענין גירושין הצדדים. למחרת הדיון ניתנה החלטה, בה נקבע בענין מזונות הקטינות:

1. "להאריך את פסה"ד למזונות זמניים מתאריך ט"ז טבת תשפ"ג (9/1/2023) בעוד 3 חדשים.

2. ככל שלא יהיו הסכמות בעניין מזונות ילדים וסמכות, על הצדדים להגיש תוך 30 יום סיכומים בעניין הטענה לסמכות/חוסר סמכות ביה"ד לזון במזונות הקטינים, שיועברו לתגובת הצד השני תוך 10 ימים נוספים. ככל שביה"ד יכריע שהסמכות נתונה לו, בדיון הקרוב שיתקיים בעניין הכתובה, יידון אף עניין מזונות הקטינים."

ביום 17.4.2023 הגישה ב"כ הבעל את סיכומיה בענין הסמכות, וביום 30.4.2023 הגישה ב"כ האשה את סיכומיה. כמו כן, התקבלו תגובות לסיכומים משני הצדדים, וכעת יש להכריע.

טענות הצדדים:

טענת הבעל

- הבעל וב"כ הביעו את התנגדותם לסמכות ביה"ד לדון במזונות הקטינות **הקבועים** בהזדמנות ראשונה בדיון ביום 29.11.2022, אך לא נרשמה בפרוטוקול. הוגשה על כך בקשה לתיקון הפרוטוקול ביום 13.12.2022, והוצגה תרשומת ב"כ הבעל מהדיון.
- בכל הנוגע לבקשה למזונות **זמניים** לביה"ד הרבני יש סמכות, גם אם הבעל היה מביע התנגדות, כיון שזה סעד זמני, אך אין זה מקנה סמכות לדון בתביעת מזונות קבועים.
- לפי קביעתו של ביהמ"ש העליון (בע"מ 7628/17) ניתן לכרוך לתביעת גירושין תביעה להשבת הוצאות, עד להכרעה המהותית בענין תביעת המזונות של הילדים לגופה. אך לפי הלכת שרגאי לא ניתן לכרוך את מזונות הקטינות לתביעת הגירושין, וניתן לתבוע בביה"ד רק בהסכמת הצדדים, לפי סעיף 9 בחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.
- התנגדות הבעל לסמכות ביה"ד נובעת בראש ובראשונה מכך שתביעת משמורת משותפת מתנהלת בביהמ"ש, ויש לה זיקה לתביעת המזונות. גם ביה"ד אמר שטוב ששני הנושאים ידונו בערכאה אחת.
- הסדרי שהות אצל האב הם כמעט שווים, 6 לילות מתוך שבועיים, 3/7.

טענות האשה

- האשה הגישה ביום 13.10.2022 בקשה למזונות זמניים, ובמסגרת תגובת הבעל לא העלה כל טענה באשר לסמכותו של ביה"ד לדון בתובענה. הוא עתר לפסיקת מזונות הקטינה [א] בלבד. וכן בכתבי בי דינא נוספים לא העלה טענת נגד סמכות ביה"ד.
- גם בדיון ביום 29.11.2022 לא העלה הבעל וב"כ טענה באשר לסמכות ביה"ד, אלא טענו לגופו של ענין, ובמסגרת הדיון נקבע כי הצדדים יגישו סיכומים לענין המזונות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- רק כחלוף כחודשיים מהתביעה, ביום 13.12.2022, הגיש הבעל בקשה לתיקון פרוטוקול, במסגרתה טען לעניין העדר סמכות לכאורה. ב"כ האשה זוכרת כי לא הועלתה טענה בדבר היעדר סמכות בדיון, ואין לסמוך על תרשומת ב"כ הבעל.
- היה על הבעל להגיש בתחילת ההליך בקשה קצרה בהזדמנות ראשונה עם כותרת ברורה לפיה מתנגד לסמכות ביה"ד.
- במצבים בהם קיימת עקרונית לביה"ד סמכות דיון באותם עניינים, כמו במזונות קטינים, על בעל הדין להעלות טענתו כנגד הסמכות בהזדמנות ראשונה, אחרת ייחשב כהסכמה מכללא, כמבואר בפס"ד מביה"ד הגדול (תיק 1250217/3).
- ביום 9.1.2023 נתן ביה"ד החלטה מנומקת בענין מזונות זמניים, והרי דן ופסק בענין, ואף ברור שביה"ד קבע את סמכותו בזה.
- הכריכה היא כנה, והאשה צרפה לתביעתה את כל המסמכים הנדרשים לבירור מלא וראוי, ואף אם נעדרים פרטים בודדים אין זה פוגע בכנות הכריכה, כמופיע בפסיקה.
- אף אם משמורת נידונה בביהמ"ש, אין זה מחייב שגם מזונות ידונו שם, והצדדים יעדכנו את ביה"ד. גם לרכוש משמעות לגבי מזונות, והבעל כרך בתביעת הגירושין.

דיון והכרעה

עיקר ויכוח הצדדים בסיכומיהם הוא בשאלה העובדתית האם הועלתה התנגדות לסמכות ביה"ד בהזדמנות ראשונה, וכן בשאלה האם הכריכה היתה כנה וכדין.

נדגיש מראש שהאשה הגישה בד בבד עם תביעת המזונות גם בקשה למזונות זמניים, אשר – באופן חריג – היא העתקה כמעט במלואה של תביעת המזונות עצמה. צעד זה יצר מצב בו אי אפשר להבחין דרך תוכן הדברים בין התייחסות הבעל וב"כ לתביעת המזונות עצמה לבין התייחסותם לבקשת מזונות זמניים, אלא דרך הכותרות בלבד.

כפי שפורט לעיל באריכות, החלטת ביה"ד הראשונה מיום 23.10.2023 היתה להעביר את הבקשה לקביעת מזונות זמניים לתגובת הבעל, ואכן תגובת הבעל לכל אורך הדרך היו בכותרת "מזונות זמניים". כמו"כ, כל החלטות ביה"ד בהמשך נסובו על ענין "מזונות זמניים", וכפי שהודגש בהחלטה מיום ט"ז בטבת תשפ"ג (09/01/2023):

"הבעל טוען שאין לביה"ד סמכות לעניין "מזונות קבועים", אך בשלב זה ובהסכמת הצדדים, תינתן החלטה "במזונות זמניים"."

ואכן צודקת בזה ב"כ הבעל, שככל שמדובר על קביעת מזונות זמניים, אין בכך משום קניית סמכות לביה"ד לענין מזונות קבועים, ואף אין בתגובת ב"כ הבעל לגופו של ענין של מזונות זמניים משום חסרון העלת התנגדות בהזדמנות ראשונה כלפי מזונות קבועים.

קיימת מחלוקת עובדתית בין ב"כ הצדדים האם ב"כ הבעל הביעה התנגדות לסמכות ביה"ד לדון במזונות קבועים בדיון ביום ה' בכסלו תשפ"ג (29.11.2022). ב"כ הבעל עומדת על כך שהביעה התנגדות, ולדבריה אף העירה לקלדן שדבריה לא נרשמו בפרוטוקול, ואף הציגה תרשומות שלה מהדיון המתייחסות לכך, ואילו ב"כ האשה טוענת שזוכרת היטב שלא הועלתה טענה בענין חוסר סמכות. ביה"ד אינו זוכר בוודאות את מהלך הדברים כדי להכריע בשאלה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עובדתית זו, וכפי שכתב בהחלטה מיום י"ט בטבת תשפ"ג (12/01/2023) הנ"ל, אבל אין ספק שהחלטת ביה"ד שיצא בעקבות הדיון התייחס שוב לנושא של "מזונות ילדים זמניים".

הרי, שלא מצאנו בשום מקום שביה"ד החל לדון במפורש בתביעת המזונות עצמה, אלא רק בבקשה לקביעת מזונות זמניים. לאור התרשומת שהציגה ב"כ הבעל ובקשתה לתיקון הפרוטוקול כבר מיום 13.12.2022 יש בסיס לדבריה שהעלתה התנגדות בדיון בהודמנות ראשונה, ועכ"פ אי אפשר לקבוע שהגיבה מתי שהוא לגופו של ענין לתביעת המזונות עצמה, אשר היתה מהווה הסכמה לדון מכוח סעיף 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.²

ואף שגם לדברי הבעל עברו כחודשים עד שהעלה את ההתנגדות לסמכות ביה"ד בדיון ובבקשה לתיקון הפרוטוקול, נציין שבפס"ד 1250217/3, אותו ציין ב"כ האשה, נקבע כי:

"אף שהגשת הבקשה הייתה יותר מחודשיים וחצי לאחר מתן החלטת בית הדין האזורי, לקביעת מועד לדיון בתביעת הגירושין והכרוך לה [...] לא ניתן לומר על המערער כי הוא לא העלה את הטענה כנגד סמכות בית הדין בהודמנות הראשונה."

לכן, עלינו לצאת מנקודת הנחה שלא התבררה הסכמת הבעל וב"כ לדון במזונות הקטינים הקבועים בביה"ד אף מכללא, מכוח סעיף 9, ואין אנו יכולים לקבל בבירור את טענת ב"כ האשה שלא הועלתה התנגדות בהודמנות ראשונה.

אולם, לדעת ביה"ד אין בכך בכדי לפגוע בסמכות ביה"ד, וכפי שיבואר.

כבר מילתנו אמורה במספר פסקי דין, לאחרונה בפסק דין (תיק 1399450/1) מיום ה' בטבת תשפ"ג (29/12/2022) (פורסם באתרים) שלביה"ד סמכות לדון במזונות קטינים קבועים מכח סעיף 3, אף לאחר ולמרות בע"מ 7628/17, ובהתאם לפסה"ד של ביה"ד הרבני הגדול (תיק 1250217/3) מיום בד' במרחשוון תשפ"ב (10.10.2021).³ אף הסברנו בהחלטה הנ"ל שמעולם לא נשללה בפס"ד שרגאי כריכת מזונות עבור הקטינים בתביעת הגירושין, וכל מה שהתחדש בהלכת שרגאי הוא מסלול נוסף של תביעת הילדים עצמם (דרך אפוסרופוס שלהם) למזונות אם לא באו על סיפוקם. רק מסלול נוסף זה של תביעת הילדים עצמם לא יכולה להיות בסמכות ביה"ד, אבל אין מגבלה כלשהי בסמכות ביה"ד לדון אף במזונות קבועים במסגרת תביעת האם להשבת הוצאות. עיי"ש היטב בדברינו באריכות.

יש לציין שגם בר"ע 627/85 סינה נ' סינה פד"י מ' (1) 101, 102 שהזכירה ב"כ הבעל מתפרש באותו אופן. החלטה זו קצרה היא, אבל מתוך רשימת המשיבים לערעור, אשר כללה את ילדי הצדדים, ניכר שמדובר בתביעת מזונות אשר הוגש ע"י ובשם הקטינים עצמם, ועל זה אכן קבע המשנה לנשיא (דאז) מ' בן-פורת: "אשר לילדים, הלכה פסוקה היא, שהליכי הגירושין אינם תופסים בהם, ונושא מזונותיהם נשאר כשהיה בסמכותו של בית המשפט המחוזי". אולם, לא נשלל בזה שתכרוך האם תביעת מזונות עבור הקטינים בתביעת הגירושין.

² אמנם יש מקום קצת לדייק מתגובת ב"כ הבעל ביום 7.11.2022, בה כתבה: "ביה"ד הנכבד יתבקש לפסוק כי, דמי המזונות ישולמו עבור הקטינה [א'] בלבד [...] לחלופין, ככל וביה"ד יפסוק מזונות זמניים...", ומשמע לכאורה שתחילת דבריה לא במזונות זמניים בלבד דברו. אולם, קשה לסמוך על דיוק זה, כאשר כותרת התגובה כולה היא בענין מזונות זמניים. בכל זאת, יש לצרף נקודה זאת למסקנתנו בסמוך שבכל מקרה לביה"ד סמכות לדון בתביעת מזונות קטינים שנכרכה לתביעת גירושין.

³ יש להתפלא על ב"כ האשה שציינה לפס"ד זה כחלק מטענותיה שיש להעלות את ההתנגדות בהודמנות ראשונה, אך לא הזכירה את עיקר הענין העולה מפס"ד זה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אף הבהרנו בפס"ד הנ"ל (הערה 4) שניתן לכרוך גם בתביעת הגירושין של הצד השני, וכפי העולה מבג"ץ 8533/13 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול ואח' [פורסם בנבו] (29.6.2014), פסקה 28 לחוות דעתה של המשנה לנשיא השופטת נאור. לכן, אם כי האשה טענה לשלו"ב, אין בכך מניעה שתכרוך את תביעת המזונות עבור הקטינים בתביעת הגירושין שהגיש הבעל.

כאשר הוגשה לביה"ד תביעה שהיא בסמכותו, עליו מוטלת האחריות מעצמו לקבוע את סמכותו ולדון בזה ולא להתנער ממנה, כמבואר בפס"ד רון (בג"ץ 8754/00, רון נ' ביה"ד הרבני הגדול, פ"ד נו(2) 625):

"ככלל, כשקנתה ערכאה בישראל סמכות שיפוט לדון בתביעה שהוגשה לה, עליה לעשות שימוש בסמכותה ולהפעילה (ע"א 300/84 אבו עטיה נ' ערבטיסי [23], בעמ' 384).

זאת, אף אם ב"כ האשה לא הזכירה את נימוק העיקרי הנ"ל לבסס את סמכות ביה"ד לדון בתביעתה.

טענות ב"כ הבעל על חוסר כנות בכריכה דינן להידחות, שכן אף שלא צרפה האשה טופס הרצאת פרטים כפי הנדרש, הרי בתביעתה כללה ממילא את כל המידע המופיע באותו טופס. זאת בנוסף למה שכתבנו בהחלטה הנ"ל:

"לשם השלמת הנושא, אם כי לא נצרך לנידו"ד, נציין שגם אם לא הוגש פירוט מדויק של ההוצאות, כבר נקבע שאין בכך בהכרח פגם של כנות, וניתן להשלים את הדברים במסגרת ההליך והדיונים, כפי שהבאנו גם בפס"ד אחרים (ראה תיק 1060275/1, תיק 109261/5, ועוד).

כמו"כ, טענת ב"כ הבעל שהאשה הקדימה להגיש תביעת מזונות בביה"ד כדי שהנושא לא יידון בביהמ"ש, אין בכך כל פגם בכנות הכריכה כל עוד שהאשה מוכנה לדון ברצינות בנושא בביה"ד. אין בהעדפת ביה"ד מחמת "כדאיות" לכאורה לשיטת ב"כ האשה מהווה עילה של חוסר כנות, כמו שמסתבר שב"כ הבעל דורשת סמכות ביהמ"ש בעיקר מפני "כדאיות" לכאורה לשיטתה. כל מה שנשלל בחוסר כנות הוא כאשר הנושא נכרך במגמה לחסום בלבד את סמכות ביהמ"ש בלי מוכנות לדון ברצינות בביה"ד, וכפי שכתבנו בפס"ד (תיק 111647/3) מיום י"א בתשרי תשע"ח (01.10.2017), אותו ציינה ב"כ הבעל:

"כדי שהכריכה תהיה כנה, עיקר המבחן הוא: "אם הבעל מתכוון בכנות להתדיין לפני בית הדין בנושא המזונות", כדברי כב' השופטת ח. אבנור (ראה: ע"א 198/82 מרדכי דותן נ' יעקב דותן, פ"ד לח(1) 1). וכן בדברי השופט י. אנגלרד: "האם הוא מבקש אך לסכל פנייה לערכאה האזרחית או שהוא מעוניין בקיום התדיינות צודקת, יעילה ומעשית בעניין הכרוך" (ראה: [בג"צ 8754/00 עינת רון](#) [נ' בית הדין הרבני הגדול ואח', פ"ד נו\(2\) 625, 669](#)).

לכן, לאור כל הנ"ל, ביה"ד קובע שיש לו סמכות עניינית לדון בתביעת מזונות הקטינות שהגישה האשה, מכוח כריכה כנה לתביעת הגירושין שהגיש הבעל.

מסקנה

- א. הסמכות העניינית לדון בתביעת האשה למזונות קבועים עבור הקטינות נתונה לביה"ד.
- ב. יש להאריך את ההחלטה למזונות זמניים בעוד 6 חדשים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פסה"ד ניתן לפרסום בהשמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום ד' בסיון התשפ"ג (24/05/2023).

הרב אברהם צבי גאופטמן

הרב עובדיה חפץ יעקב

הרב אהרן דרשביץ – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה